

Abuín de Tembra sempre vogando por Galicia

Cumpríronse dous anos do pasamento do insigne poeta Avelino Abuín de Tembra. Escritores e intelectuais galegos lembran -con agarimo e recoñecemento- a figura e a obra do literato nado en Dodro, na parroquia de San Xoán de Laíño.

Xosé Luís Méndez Ferrín
Presidente da Real Academia Galega

- “Logo veu a revelación de Abuín de Tembra como poeta, a quen hai que valorar pola perfección formal, pola excelencia da súa lingua e por unha autenticidade que por veces nos conmove cos contidos graves e radicais”
- “O sentimento de Abuín de Tembra era nacional. Vía Galicia enteira como unha grande república de homes e mulleres humildados en procura do Sol da dignidade”

Francisco Fernández Rei
Vicesecretario da Real Academia Galega

- “En momentos de duro silencio, as iniciativas culturais de Abuín eran fisgoas polas que entraban raiolas que visibilizaban a proscriba lingua galega e tamén as persoas que arelaban un país culto e galeguizado”

Salvador García-Bodaño
Membro da Real Academia Galega

- “A súa actitude vital na dobre vertente de difusor cultural e de creador literario, poeta e xornalista, constituíu un exemplo xeneroso e remarcou a súa personalidade como mestre, home magnánimo e liberal, orgulloso e defensor do seu pobo”

Gonzalo Salgado

ESPECIAL

Avelino do Ulla e das Brañas de Laiño

● ● ● ➔ por **ANXO ANGUEIRA** Escritor e Profesor da Universidade de Vigo

Son innumerables e moi valiosas as achegas que Avelino Abuín de Tembra lle fixo á cultura nacional galega. Poeta da xeración das Festas Minervais, xornalista de “Crónicas de Portugal”, de “Ventos ábre-gos”, de “Leilías da lingua”...; impulsor de iniciativas como os Premios Minerva, o Eusebio Lorenzo Baleirón, o Padroado Pedrón de Ouro, a Ruta Rosalina...; editor do poeta coterráneo Luís Aguirre e vindicador da memoria de seu tío: Sixto Aguirre, asasinado no 36; defensor inquebrantable da lingua galega... Era Avelino da estirpe galeguista e republicana dun Octavio Sanmartín, dun Borobó ou dun Camilo Agrasar, esa estirpe de activistas que fixeron da Terra de Iria un foco de resistencia antifranquista desde os anos cincuenta.

De todas esas achegas quería eu lembrar a constante militancia de Avelino na defensa do Ulla e das Brañas de Laiño. Aínda que criado uns anos en Manselle, aldea onde traballaba seu pai como chófer da Cooperativa Leiteira republicana (non católica), Abuín de Tembra era de Imo, San Xoán de Laiño. Nesta aldea, desde a súa casa da Bouza, Avelino tiña ó pé a inmensa soedade abandonada das Brañas de Laiño, as brañas cruzadas e calçadas nos versos de Rosalía de Castro, as criadoras dos famosos bois de Laiño, un extenso ben comunal impreso na memoria do pobo como referencia de terra brava, de herbado límite, de herba segada no paraíso, nun húmido paraíso de garzas, ras albari-

ñas na macela e moi outra sombra dunha bris que non hai en ningures. A planicie de herba sempre verde e moi treviña fora elevada a poesía no cancionero popular, como sempre nos recordaba Avelino:

*Elas de Laiño son,
collen o xunco na braña,
vano vender a Padrón.*

Mais ultimamente estaba convertida, e continúa estando, nun monte chairo de salgueiros e canedos, abandonada. Avelino, que cantou as Brañas de Laiño (“Pozas de augas quentes, encora-

O Río Ulla e as brañas de Laiño

das / entre xuncos de lanzal desafío ao vento”) en *Home ao paio* (1974), nunca cesou de clamar contra este abandono “ecolóxico” nos seus artigos:

As brañas de Laiño sofren un vilipendio da ecoloxía oficial que ben puidera ser modelo do que nunca se debería ter feito: expropiar e, despois, abandonar para sempre a un tristísimo destino. Esta era unha terra húmida, cu-

Anxo Angueira no acto de Homenaxe a Abuín organizado pola Asociación de Veciños de San Xoán de Laiño no 2010

berta case permanentemente polas augas do mar de Padrón ata hai dous séculos. Nas marxes do Ulla crecía a mellor herba para o mellor vacún que houbo no país. Os bois de Laiño eran famosos pola súa carne e diso falan, por exemplo, Martín Sarmiento e Pascual Madoz. A Lei de costas ou simplemente Costas botouse enriba de prados e campíos. Os panascos enchéronse de vexetación inútil e antagónica e convertéronse nun bosque de salgueiros. Non lle deron á paisanía unha explicación nin un céntimo de euro por tan inxusto espolio. Aí están as inefables brañas agardando o día do desagravio e da reparación.

Cantou Avelino, en poemas excepcionais e únicos (*Camións*, 1961), a tebra do silencio e as pútridas fontes daqueles anos:

*ollo o camiño que comenza
nunha poza de sudre, verde,
[cheirenta,]*

*alí, entre as pedras corcovadas
[da miña porta.]*

Como tamén cantou contra a contaminación do río da vida, do río Ulla postremeiro, dese encher e devalar do mar da Arousa, arte-

**Avelino,
que cantou
as Brañas
de Laiño en
Home ao
paio (1974),
nunca cesou
de clamar
contra este
abandono
“ecolóxico”**

nable cando esvara entre brañas e humidaís. O Ulla ten aquí cinco ou seis metros de fondura, singularmente nos plenilunios e con este temporal que nos afo-ga. Un barco de guerra subiu polo Ulla e atracou nas Laxes con contorno de pequeno e delicioso paraíso. Tempo atrás, nas décadas corenta e cincuenta, o Ulla era unha vía de penetración. Pululaban nas marxes os serradoiros, as telleiras e modestísimos arsenais. As táboas e a arxila só tiñan un camiño para se achegaren ao mercado: o Ulla. Nesas horas saudosas, o Ulla era unha senda de lecer e esparexemento.

Hai escritores con terra, grandes escritores que coma Novoneyra ou Pondal, pomos por caso, fixeron súas e para sempre as terras do Courel ou Bergantiños. A terra de Avelino Abuín de Tembra, dentro da Terra de Iria de Rosalía de Castro, son as brañas de Laiño no derradeiro Ulla en inmenso esteiro. É tamén unha terra especial, unha terra brava, unha terra húmida de profundos pégos negros, unha terra que é auga que sobe e baixa, como soben e baixan as naves de brancas velas inchadas, entre o millo correndo soas. Como enchen e devalan as marés no peito de escritores e mestres e activistas da altura de Avelino Abuín de Tembra.

ria e corazón da Terra de Iria, fendido polas foulas de dornas, mecos e galeóns. Infatigable Avelino, lembraba a vida do río noutros anos:

*O Ulla baixa, lento e tranquilo,
mesmo a carón da Bouza inxel.
O Ulla revírase un mar conside-*